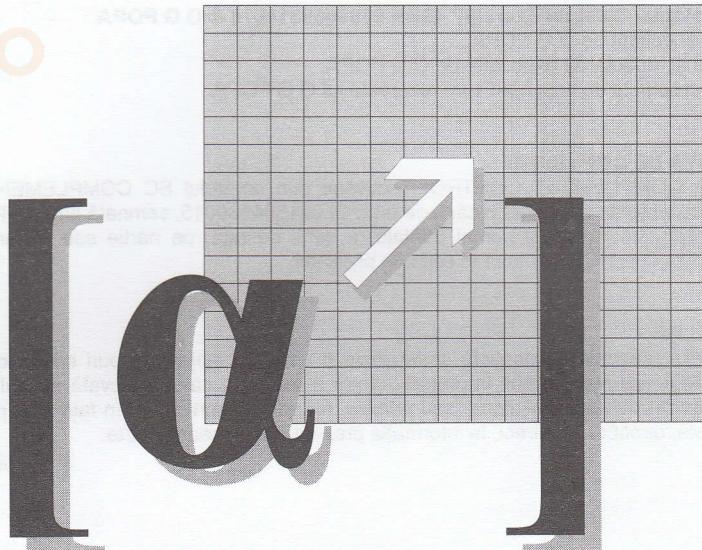




Respect pentru oameni și cărți



# MORFOLOGIA

## -Caiet de Exercitii

DE

**D C POPA**

EDITIA INTÂI  
[ED1RV12RO\_0913]



Editura

**Complement Control**

<http://www.corollarytheorems.com>

**CUPRINSUL 3****CUVÂNT ÎNAINTE 6****ABREVIERI 7****PARTEA I: ÎNTREBĂRI****M1. FONETICA LIMBII ROMÂNE 9**

- M1.1: LITERE ȘI GRUPURI DE LITERE SPECIALE 10
- M1.2: DESPĂRTIREA ÎN SILABE 12
- M1.3: GRILA DE PUNCTAJ 14

**M2: SUBSTANTIVUL 15**

- M2.1: CATEGORII DE SUBSTANTIVE 15
- M2.2: GENUL ȘI NUMĂRUL SUBSTANTIVULUI 18
- M2.3: CAZUL SUBSTANTIVULUI 23
  - M2.3.1 Nominativul 24
  - M2.3.2 Genitivul 25
  - M2.3.3 Dativul 28
  - M2.3.4 Acuzativul 30
  - M2.3.5 Vocativul 32
- M2.4: FUNCȚIILE SINTACTICE ALE SUBSTANTIVULUI 33
- M2.5: FORMAREA SUBSTANTIVELOR 36
- M2.6: UTILIZAREA SUBSTANTIVELOR 39
- M2.7: GRILA DE PUNCTAJ 39

**M3: ARTICOLUL 41**

- M3.1: UTILIZAREA ARTICOLELOR 46
- M3.2: GRILA DE PUNCTAJ 47

**M4: ADJECTIVUL 48**

- M4.1: ADJECTIVE CALIFICATIVE 49
- M4.2: ADJECTIVE DETERMINATIVE 53
- M4.3: UTILIZAREA ADJECTIVELOR 57
- M4.4: GRILA DE PUNCTAJ 60

**M5: PRONUMELE 61**

- M5.1: PRONUMELE PERSONAL PROPRIU-ZIS 62
- M5.2: PRONUMELE POSESIV 65
- M5.3: PRONUMELE DE POLITEȚE 67
- M5.4: PRONUMELE REFLEXIV 69
- M5.5: PRONUMELE DE ÎNTĂRIRE 70
- M5.6: PRONUMELE RECIPROC 72
- M5.7: PRONUMELE DEMONSTRATIV 73
- M5.8: PRONUMELE INTEROGATIV 75
- M5.9: PRONUMELE RELATIV 78
- M5.10: PRONUMELE NEHOTĂRÂT 80
- M5.11: UTILIZAREA PRONUMELOR 82
- M5.12: GRILA DE PUNCTAJ 83

## M6: NUMERALUL 85

- M6.1: NUMERALE CARDINALE 86
- M6.2: NUMERALE ORDINALE 88
- M6.3: NUMERALE FRACTIIONARE 89
- M6.4: NUMERALE COLECTIVE 91
- M6.5: NUMERALE MULTIPLICATIVE 92
- M6.6: NUMERALE DISTRIBUTIVE 94
- M6.7: NUMERALE ADVERBIALE 95
- M6.8: NUMERALE NEHOTĂRÂTE 96
- M6.9: UTILIZAREA NUMERALELOR 97
- M6.10: GRILA DE PUNCTAJ 98

## M7: VERBUL 100

### M7.1: CATEGORIILE VERBULUI 101

- M7.1.1 VERBE TRANZITIVE ȘI INTRANZITIVE 102
- M7.1.2 ASPECTUL VERBULUI 103
- M7.1.3 DIAȚEZA VERBULUI 103
- M7.1.4 NUMĂRUL ȘI PERSOANA VERBULUI 105
- M7.1.5 MODURILE VERBULUI 106
- M7.1.6 TIMPUL VERBAL 108
- M7.1.7 VERBE PRINCIPALE, AUXILIARE, ȘI DEFECTIVE 109
- M7.1.8 VERBE REGULATE ȘI NEREGULATE 110
- M7.1.9 GRILA DE PUNCTAJ 111

### M7.2: MODURILE PERSONALE 113

- M7.2.1 INDICATIV: PREZENT 114
- M7.2.2 INDICATIV: PERFECT COMPUS (TRECUTUL PROPRIU-ZIS) 116
- M7.2.3 INDICATIV: VIITOR 117
- M7.2.4 INDICATIV: VIITOR ANTERIOR 120
- M7.2.5 INDICATIV: IMPERFECT (TRECUTUL CONTINUU) 122
- M7.2.6 INDICATIV: MAI MULT CA PERFECTUL (TRECUTUL ANTERIOR) 124
- M7.2.7 INDICATIV: PERFECTUL SIMPLU (REGIONAL FOLCLORIC) 125
- M7.2.8 CONJUNCȚIV: PREZENT 126
- M7.2.9 CONJUNCȚIV: PERFECT (TRECUT) 128
- M7.2.10 CONDITIIONAL-OPTATIV: PREZENT 130
- M7.2.11 CONDITIIONAL-OPTATIV: PERFECT (TRECUT) 132
- M7.2.12 IMPERATIV: PREZENT 133
- M7.2.13 PREZUMTIV 135
- M7.2.14 GRILA DE PUNCTAJ 135

### M7.3: MODURILE IMPERSONALE 137

- M7.3.1 INFINTIV: PREZENT 137
- M7.3.2 INFINTIV: PERFECT (TRECUT) 139
- M7.3.3 GERUNZIU 141
- M7.3.4 PARTICIPIU 142
- M7.3.5 SUPIN 144
- M7.3.6 GRILA DE PUNCTAJ 144

### M7.4: VERBE NEREGULATE 146

- M7.5: VERBE AUXILIARE 148
- M7.5.1 VERBUL „A FI” 149
- M7.5.2 VERBUL „A AVEA” 150
- M7.5.3 VERBUL „A VREA/voi” 152

### M7.6: UTILIZAREA VERBELOR 153

### M7.7: GRILA DE PUNCTAJ 155

## M8: ADVERBUL 156

- M8.1: ADVERBE CALIFICATIVE DE MOD 157
- M8.2: ADVERBE CALIFICATIVE DE TIMP 165
- M8.3: ADVERBE CALIFICATIVE DE LOC 166
- M8.4: ADVERBE CALIFICATIVE DE CAUZĂ/SCOP 168
- M8.5: ADVERBE DETERMINATIVE 169

- M8.6: COMPARAȚIA ADVERBELOREL CALIFICATIVE 172  
 M8.7: FUNCȚIILE ADVERBELOREL 173  
 M8.8: UTILIZAREA ADVERBELOREL 174  
 M8.9: GRILA DE PUNCTAJ 175

ETIICĂ ÎN TIRAVU

## **M9: PREPOZIȚIA 176**

- M9.1: UTILIZAREA PREPOZIȚIILOR 177  
 M9.2: GRILA DE PUNCTAJ 178

## **M10: CONJUNCȚIA 180**

- M10.1: UTILIZAREA CONJUNCȚIILOR 182  
 M10.2: GRILA DE PUNCTAJ 183

## **M11: INTERJECTIA 185**

- M11.1: GRILA DE PUNCTAJ 186

# **PARTEA A-II-A: RĂSPUNSURI**

- M1: FONETICA 189  
 M2: SUBSTANTIVUL 191  
 M3: ARTICOLUL 196  
 M4: ADJECTIVUL 198  
 M5: PRONUMELE 201  
 M6: NUMERALUL 205  
 M7: VERBUL 207  
 M8: ADVERBUL 217  
 M9: PREPOZIȚIA 220  
 M10: CONJUNCȚIA 221  
 M11: INTERJECTIA 222

## **BIBLIOGRAFIE 223**



# CUVÂNT ÎNAINTE

Respect pentru oameni și cărți

## PUNCTAJUL PENTRU „MORFOLOGIA-CAIET DE EXERCITII”

TOTAL PUNCTAJ TEORIE	=	969	PUNCTE
TOTAL PUNCTAJ PRACTICĂ	=	4058	PUNCTE
<b>TOTAL LUCRARE</b>	<b>=</b>	<b>5027</b>	<b>PUNCTE</b>

Primul aspect ce merită semnalat, este faptul că în lucrarea de față sunt prezentate cititorilor 5027 de probleme de gramatică—aceasta este o realizare impresionantă pentru o culegere de probleme (numai) de morfologie! Acum, cu toate că s-a încercat să se păstreze cât mai riguros cu putință corespondența „*un punct egal o problemă gramaticală*”, nu am avut încotro și a trebuit să estimăm valoarea exercițiilor contextuale. Totuși, vă rugăm să nu uitați că analiza în context este deosebit de complicată; pe de altă parte, punctajul exercițiilor în discuție a fost aproximativ de experți, aşa că nu există exagerări (în plus, sau în minus). De fapt, ecuația „*un punct egal o problemă gramaticală*” nu ține cont și de dificultatea problemei gramaticale; astfel, există multe probleme gramaticale care sunt, fără discuție, foarte dificile, în timp ce altele sunt incomparabil mai ușoare de rezolvat.

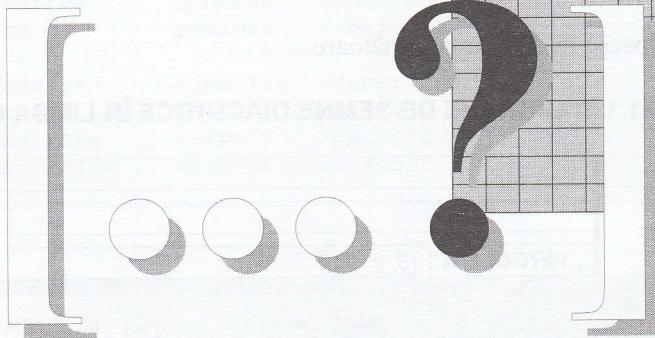
Lucrarea de față se adresează elevilor, studenților, profesorilor, precum și cetățenilor care doresc să aprofundeze gramatica limbii române. Noi am încercat să diversificăm cât mai mult posibil exercițiile prezentate, pentru a ne îndepărta de rutina problemelor de gramatică întâlnită, destul de frecvent, prin alte cărți. Intenția noastră a fost ca cititorii să lucreze cu problemele gramaticale prezentate în lucrarea de față cât mai ușor, relaxat, și chiar într-un mod plăcut. În acest sens, noi vă sugerăm ca rezolvarea problemelor să se facă, dacă se poate, în grup (la clasă, la meditație, între prieteni, sau chiar în familie). Grilele de punctaj pe care le-am introdus, aşa cum sunt ele diferențiate în probleme teoretice [T] și probleme practice [P], sunt menite să stimuleze exact activitatea în grup.

Lucrarea de față acoperă destul de bine toate aspectele morfologice importante, însă nu are cum să pătrundă în detaliu, aşa cum o fac lucrările teoretice GRSL-M și GRSL-S. Însă, dacă se lucrează cu discuții în grup antrenante, poate chiar și distractive după intelectual, se pot dezvolta exercițiile prezentate spre grade de complexitate mai avansate. Vă rugăm să remarcăți că exercițiile gramaticale solicită un grad înalt de abstractizare logică, fapt ce poate avea efecte extraordinare pentru utilizatori, în dezvoltarea activității lor cerebrale.

Sigur, înainte de orice se pune întrebarea: *de ce să învățăm gramatica limbii române?* În primul rând, gramatica este cerută la examenul de treaptă, pentru admiterea în liceu. Mai departe, la examenul de bacalaureat greșelile gramaticale sunt penalizate sever sau, dintr-o altă perspectivă, o lucrare la limba română scrisă corect, îngrijit, cursiv poate să crească simțitor nota, chiar dacă lucrarea respectivă nu este dezvoltată foarte mult. Pentru cetățeanul obișnuit, un e-mail, o cerere sau un CV, au mult mai multe șanse de reușită dacă sunt scrise corect, coerent, logic și fluent. Dată fiind competiția pentru o poziție cât mai bună posibil, în ziua de azi, orice ajutor, cât de mic, poate să conteze enorm de mult!

Din nefericire, mulți cetățeni români încearcă să găsească un trai mai bun, sau mai liniștit, într-o țară străină, aşa că se gândesc, probabil, că gramatica limbii române nu are cum să-i ajute. Mare greșeală! Dragi prieteni, dacă învățați bine gramatica limbii române, o să vedeați că vă este mult mai ușor să învățați o limbă străină—orică limbă străină. În lucrările noastre din seria „Gramatica Română Structurată Logic” (în care se înscrie și cartea de față), noi vă prezentăm *gramatica europeană tradițională* care este simplă, clară, logică și . . . universală! Acest ultim aspect înseamnă că gramatica tradițională a limbii române este perfect similară cu gramatica engleză, germană, franceză, spaniolă, italiană, și-md. Acum, unde vreți să ajungeți în viață, depinde numai de dumneavoastră; noi vă oferim, numai, „instrumentele” de care aveți nevoie.





## PARTEA I: ÎNTREBĂRI DIN MORFOLOGIA LIMBII ROMÂNE

### M1. FONETICA LIMBII ROMÂNE

În limba română literele sunt pronunțate exact aşa cum sunt scrise; totuși, există și câteva excepții remarcabile—din nefericire, din ce în ce mai numeroase în ultimul timp, datorită importurilor masive de cuvinte din limba engleză. Pentru a se utiliza corect limba română sunt recomandate dicționarele DOOM<sup>2</sup> și DEX, publicate sub egida Academiei Române. Astfel, dicționarul DOOM<sup>2</sup> prezintă „*formele cuvintelor*” (*temă+desinene*), precum și câteva indicații foarte bune, în partea de început (în prefață), referitoare la fonetica și ortografia limbii române. Dicționarul DEX explică „*înțelesurile cuvintelor*” care, uneori, sunt diferite de înțelesurile idiomatice întâlnite în vorbirea curentă. Merită remarcat că utilizarea corectă a cuvintelor lexicului român nu este deloc o sarcină ușoară în contextul dezvoltării explozive a culturii naționale, și internaționale, din ultimile decenii—mai ales datorită *Revoluției Computerului*. Amândouă lucrările menționate sunt îmbunătățite cu fiecare nouă ediție, aşa că este de preferat ca utilizatorii să-și procure, oricând este posibil, cele mai recente ediții.

Trebuie totuși evidențiat faptul că fonetica limbii române nu este, de obicei, prezentată prin cărțile de gramatică. În lucrarea GRSL-M, partea de fonetică este puțin dezvoltată, ea limitându-se doar la câteva aspecte ceva mai dificile. Acum, pentru a se facilita studiul foneticii, întrebările despre fonetică din această lucrare (destul de modeste) sunt structurate în două categorii: „*litere și grupuri de litere speciale*”, și „*despărțirea în silabe*”.

# M1.1: LITERE ȘI GRUPURI DE LITERE SPECIALE

Resp.



EXERCIȚIUL M1.1.1 [T]

VALOARE = 2 PUNCTE

Completați elementele care lipsesc în diagrama următoare.

## DIAGRAMA M1.1.1: GRUPURI DE SEMNE DIACRITICE ÎN LIMBA ROMÂNĂ

### SEMNELE DIACRITICE

„VIRGULĂ” (ș, ř; ț, ţ)



EXERCIȚIUL M1.1.2 [T]

VALOARE = 10 PUNCTE

În conformitate cu „Hotărârea” Academiei Române din 1993, sunetul [î] este scris în cuvinte fie „î”, fie „â”. Tăiați cu o linie declarațiile greșite.

A. Se scrie cu „î”:

- A1. în interiorul cuvintelor, eventual deriveate cu sufixe (intrînd, doborîtor, târîtoare);
- A2. în interiorul cuvintelor deriveate cu prefixe (neîmpăcat, neîncredere, reîncărcare);
- A3. la începutul cuvintelor (întins, împietrit, întors);
- A4. la sfârșitul cuvântelor („a părî”, „a târî”, „a amărî”);
- A5. în interiorul cuvintelor, după prefixe, în titluri („Reînvierea modei anilor ‘70”, „Neîncrederea țăranilor”, „Răsânțelegere cu probleme”).

B. Se scrie cu „â”:

- B1. în interiorul cuvintelor, eventual deriveate cu sufixe (intrând, doborâtor, târâtoare);
- B2. în interiorul cuvintelor deriveate cu prefixe (neâmpăcat, neâncredere, reâncărcare);
- B3. la începutul cuvintelor (ântins, âmpietrit, ântors);
- B4. la sfârșitul cuvântelor („a părâ”, „a târâ”, „a amărâ”);
- B5. în interiorul cuvintelor, după prefixe, în titluri („Reânvierea modei anilor ‘70”, „Neâncrederea țăranilor”, „Răsânțelegere cu probleme”).



EXERCIȚIUL M1.1.3 [P]

VALOARE = 35 PUNCTE

Unele cuvinte dublează vocala, altele însă nu fac acest lucru. Tăiați cu o linie varianta greșită în următoarele grupuri de cuvinte.

### GRUPUL „AA”

contraatac	/contratac
suprabundent	/supraabundent
antiaaerian	/antiaeerian
contraamiral	/contramiral

### GRUPUL „EE”

aleia	/aleea
ideia	/ideea
corneia	/corneeaa
epopeea	/epopeia

### GRUPUL „II”

poetii noștri	/noștrii
jocul copiilor	/copiilor
categorii	/categori
conștiință	/conștință

Respect pentru cărți și cărți

supralimentat /supraalimentat	trasee /traseie	fiindcă /findcă
ultraacustic /ultracustic	orhidee /orhideie	cunoștiință /cunoștință
megaatu /mega-atu	muzeele /muzeiele	necuviincios /necuvincios
<b>GRUPUL „OO”</b>	<b>GRUPUL „UU”</b>	
alcoolemie /alcolemie	ambigu /ambiguu	
coperativă /cooperativă	continu /continuu	
cooptare /coptare	reziduu /rezidu	
cordonator /coordonator	superflu /superfluu	
zoloagă /zooloagă	asiduu /asidu	
autoobservare /autobobservare	perpetu /perpetuu	
autoscilație /autooscilație	discontinu /discontinuu	


**EXERCIȚIUL M1.1.4 [P]**
**VALOARE = 30 PUNCTE**

Unele cuvinte acceptă prefixul „dez–”, sau „des–”. Tăiați cu o linie varianta greșită în listele următoare.

dezactiva /desactiva	desmetici /dezmetici	dezaxat /desaxat
dezvălui /desvălui	dezrădăcina /desrădăcina	deztitui /destitui
desdoi /dezdoi	desvolta /dezvolta	destrăbăla /deztrăbăla
deszice /dezice	deslega /dezlega	destrămat /deztrămat
desafecta /dezafecta	dezcleia /descleia	desgropa /dezgropa
deslipi /dezlipi	dezcuraja /descuraja	dezbina /desbina
dezmierda /desmierda	dezfigura /desfigura	dezcânta /descânta
desfunda /dezfunda	desfrunzi /dezfrunzi	dezhidrata /deshidrata
desprinde /dezprinde	dezhăma /deshăma	desnoda /deznoda
descoji /dezcoji	dezperechea /desperechea	dezcarcera /descarcera


**EXERCIȚIUL M1.1.5 [P]**
**VALOARE = 35 PUNCTE**

Unele cuvinte dubleză consoana (mai ales „cc”, „nn”, „rr”, „ss”, „tt”); altele însă nu fac acest lucru. Tăiați cu o linie versiunea greșită în următoarele grupuri de cuvinte.

<b>GRUPUL „CC”</b>	<b>GRUPUL „NN”</b>	<b>GRUPUL „RR”</b>
accesibil /acesibil	înnecat /înecat	interregional /interegional
acelerat /accelerat	înebunit /înnebunit	interactive /interactiv
acentuat /accentuat	înădi /înnădi	interior /interior
acept /accept	înotător /înotător	interaional /interraional
accident /accident	înărăvit /înnărăvit	interațional /interrational
sucesiv /succesiv	reînoi /reînnoi	terraforming /terafarming
vacin /vaccin	înobila /înnobila	mediterranean /mediteraneean
<b>GRUPUL „SS”</b>	<b>GRUPUL „TT”</b>	
transaminază /transsaminază	posttulant /postulant	

Respect pentru oameni și cărți

transiberian /transsiberian	postum /postum
Transilvania /Transsilvania	posttraumatic /postraumatic
transsudat /transudat	posttotalitar /posttotalitar
transpunere /transspunere	posttură /postură
transspira /transpira	pasttramă /pastramă
translata /transslata	pestilent /pesttilent

**EXERCIȚIUL M1.1.6 [P]**

VALOARE = 12 PUNCTE

În limba română literele se citesc exact aşa cum sunt scrise; totuși, există excepții. În primul rând trebuie considerate cuvintele străine (în special cele din limba engleză) care au fost recent asimilate în lexicul românesc: aceste cuvinte se citesc, de obicei, conform cu versiunea străină, care este diferită de forma scrisă. În plus există, în limba română, un grup de litere, „cv” (din latină), care se citește, uneori, diferit în cuvinte. Între paranteze, scrieți traducerea fonetică pentru fiecare dintre cuvintele următoare.

cvadrant [.....]	cvintă [.....]	cvadruplu [.....]
cvadratură [.....]	cvintet [.....]	cvartet [.....]
cvadrilater [.....]	cvintilion [.....]	cvasiumanim [.....]
cvadrilion [.....]	cvadripol [.....]	cvartal [.....]

**EXERCIȚIUL M1.1.7 [P]**

VALOARE = 21 PUNCTE

Utilizați dicționarele DOOM<sup>2</sup> și DEX pentru a descoperi forma corectă a cuvintelor următoare, apoi tăiați cu o linie (numai) variantele greșite.

așază /așează	a complace /a complace	conform /comform
să aștearnă /să așterne	strangulat /ștrangulat	surorii tale /surorei tale
să înșală /să înșele	simbolizm /simbolism	de asemenea /de asemeni
să deșartă /să deșerte	a coopta /a copta	aceluiași /aceluias
să tacem /să tacem	îmbucurător /înbucurător	vânzoleală /vârzoleală
el crează /el creează	împrumut /împrumut	farafastlâcuri /farafastâcuri
fata aceia /fata aceea	eu agreez /eu agrez	a despera /a despera

## M1.2: DESPĂRTIREA ÎN SILABE

În lucrarea DOOM<sup>2</sup> publicată în 2005 sub egida Academiei Române, paginile LXXVIII-LXXXIX, se spune că norma gramaticală prevede despărțirea cuvintelor în silabe „după pronunțare”. Despărțirea „după